

**HÅNDBOK
I POLITISK
INNFLYTELSE**

**HILDE
MAISEY**

HÅNDBOK I POLITISK INNFLYTELSE

***HILDE
MAISEY***

INSTITUTT FOR KONSEPTUELL BRUKSKUNST

Copyright © 2014 Hilde Maisey

Alle foto Hilde Maisey

Grafisk formgivning: Forest

Korrektur: Monica Holmen

Trykk: 07 Media AS

Opplag: 3000 stk

Boka er utgitt med støtte fra Akershus Kunstsenter og er et

verk i utstillingen 1814 Revisited – The Past is Still Present

kuratert av Rikke Komissar

Henvendelser om boka kan rettes til Hilde Maisey: hildemaisey@mac.om

Siste rest av Bentse Brug, papirfabrikken ved Akerselva som produserte papiret Grunnloven er skrevet på.

INNHOLDSFORTEGNELSE

ALLER FØRST	s. 6
--------------------	------

MOBILISERING OG ORGANISASJON	s. 8
Startstrek	s. 9
Mål	s. 9
Strategi	s. 10
Allierte	s. 10
Motstandere	s. 11
Ansvarspulverisering: en pest i politikken	s. 11
Valg av aksjonsformer	s. 14
Hva slags aksjoner gir best uttelling?	s. 15
Aksjonsmuligheter	s. 16
Kampanje!	s. 17
Informasjonsarbeidet	s. 19
Å bli intervjuet	s. 21
Penger	s. 21

BESLUTNINGER	s. 30
Hvilken forklaringsmodell for politiske beslutninger ville ha vunnet et VM om de spilte mot hverandre?	s. 31
Hvordan fattes avgjørelser innad i et politisk parti og hvordan mobilisere dem?	s. 33
Hvordan fattes avgjørelser i politisk prosess?	s. 35
Hvordan påvirke statsbudsjettet?	s. 37
Hvilke andre påvirkningsmuligheter kan dere bruke?	s. 40
Roller: hvem gjør hva i politikken?	s. 41

HEIA!	s. 48
--------------	-------

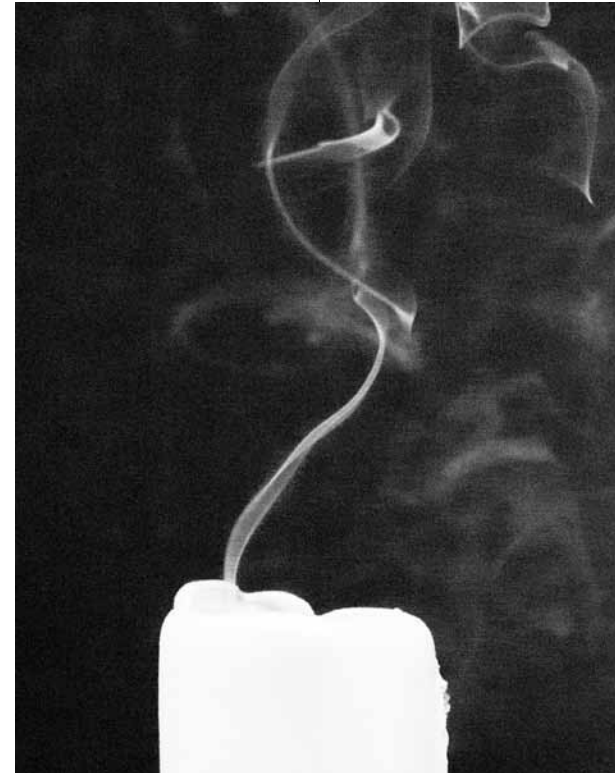
TAKKETALEN	s. 51
-------------------	-------

ALLER FØRST

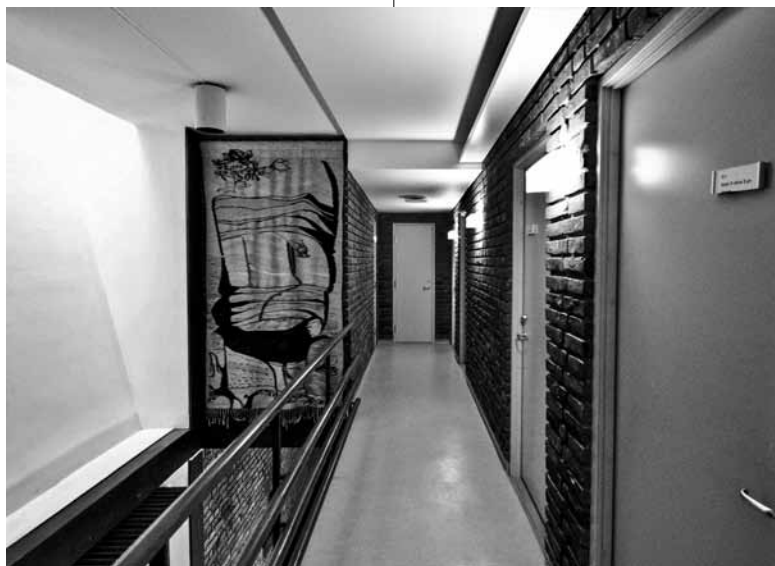
Samfunnet kan forandres med politikk. Opplever du en politisk resignasjon rundt deg, kommer det av manglende informasjon om hvilke muligheter som finnes. Vi blir også informert om politikk gjennom amerikansk underholdning som viser et helt annet politisk system enn vårt eget. Vårt norske politiske system er åpent og bygget på gjensidig tillit. Stortinget vårt er et av Europas mest åpne for besøk utenfra. Adgang til informasjon er, med enkelte unntak, godt utviklet. Det ligger gode forutsetninger til grunn for påvirkning og dersom de mangler, kan de lages.

Jeg skynder meg å legge til at du kan forandre verden gjennom politikk *dersom du arbeider i et felleskap og setter av nok tid til det*. Dersom du har en forventning om at det kan gjøres helt alene på en formiddag, vil jeg blåse den ut som et stearinlys.

Selv har jeg vært politisk aktiv i et tiår. I den tida har jeg med økende uro møtt mange mennesker som opplever å ha avstand til politikk. Jeg har også møtt folk som jobber i vårt politiske system med en nedlatende holdning til vanlige folks kunnskapsnivå om politikk. Jeg skriver denne boka for å stive opp selvtilitheten til alle dere som synes politikk er viktig, men likevel i overkant av hva dere tror det er mulig å delta i. Vår styreform er basert på at vi som folk styrer oss selv, men dette er bare sant dersom det praktiseres. Dessuten finnes det noen beslutningstakere som trenger å få skrubbet vekk arrogansen sin av et folk som kjenner sin makt og innflytelse. Denne boka har som ambisjon å hjelpe til med nettopp det.

MOBILISERING & ORGANISASJON

Institutt for Samfunnsforskning (ISF)

STARTSTREK

Begynn med å finne folk du vil slåss sammen med. Raskeste vei fram til politisk forandring er å gå inn i et politisk parti og jobbe derfra. I partiene finnes det allerede etablerte nettverk med troverdighet og innflytelse. Er det en sak som angår faget eller arbeidsplassen din, er fagforeningen din et godt sted å starte. Er det en enkeltstående sak du ønsker å jobbe med, er det stor sjanse for at det finnes en organisasjon du kan gå inn i. Dersom du ønsker å jobbe raskt med en sak som er nyhetsaktuell, start en aksjonsgruppe der du inviterer mennesker med kunnskap du selv mangler. Sett sammen et arbeidslag av folk som kan ulike ting. Ikke undervurder verdien av praktiske ferdigheter: å ha en på laget som kan lage lapskaus til 50 mennesker har reddet flere mobiliseringer fra en sørgelig slutt. Det er også verdifullt å få med folk med tidligere erfaring fra politisk arbeid, organisasjoner eller informasjonsarbeid, i tillegg til de som har kunnskap om det dere ønsker å påvirke.

Uavhengig av hva slags mobilisering dere velger, er det nyttig å spre eierskap til den. Ikke tenk at du eier mobiliseringen selv om du startet den. Vær lojal mot hva du ønsker oppnådd og din etiske standard for hvordan dere sammen skal komme dere dit. Slipp tak i alle andre personlige ambisjoner.

MÅL

Favoritthistorien min om Nils Arne Eggens trenertid i Rosenborg er fra da han sto på sidelinja og så John Carew spille sin første kamp for laget. Carew brøt gjennom forsvaret og løp alene inn mot mål og scoret. Stolt snudde han seg mot trenerbenken der en illsint Eggen skjelte ham ut med ordene: «det er ikke sånn vi scorer mål i Rosenborg.» Disse ordene henger jeg opp på dørterskelen når vi går inn i dette avsnittet som skal handle om bestemmelse av mål, om strategisk arbeid og taktiske valg. Spiller dere fotball, er det ikke den enkelte scoringen som avgjør. Dere skal vinne kampen sammen. Bak dette opplagte poenget, ligger det mye godt utviklet kunnskap om strategisk arbeid som er nyttig når dere skal påvirke politisk.

OVERORDNET MÅL

Først må dere bli enige om hva dere ønsker å oppnå. Det skal kunne beskrives med én setning og: målet skal kunne nås. Det høres kanskje enkelt ut, men det er det ikke. Bruk tid til å finne ut om målet er nøyaktig nok formulert til at det ikke kan misforstås, og sjekk om enigheten blant dere holder i møte med motforestillinger. Sett av nok tid til å finne enighet. Det overordnede målet er noe dere virkelig trenger å ha avklart før dere starter. Når det røyner på, må dere alle sammen vite hva dere mener og hvorfor.

STRATEGI

Mobiliseringer kan, i likhet med militære kampanjer, deles opp i mål, strategi og taktikk. Ved å skille mellom ulike lag av beslutninger disiplinerer dere diskusjonen til å handle om akkurat det som trenger å bli avgjort. Strategidelen er en beskrivelse av hva slags muligheter dere ser at dere har eller ønsker å skape for mobiliseringen deres.

Her er noen strategiske muligheter:

1. Finn ut hvem dere kan alliere dere med. Hvem deler deres interesse? Kanskje dere også finner noen allierte på overraskende steder?
2. Gjør en grundig undersøkelse av hvilken kunnskap, nettverk, spesielle ferdigheter dere har og hvordan dere kan bruke dette.
3. Dersom det finnes en motstander, hva er i tilfelle dens svakhet?
4. Dersom det finnes en motstander, er det mulig å angripe dens styrke og dermed svekke den?
5. Vit hvor dere ønsker at kampen skal stå og forsøk å plassere den der.
6. Dere bør vite helt konkret hvilke beslutningstakere dere må påvirke for å nå målene deres, og dere bør finne ut hvilke hindringer som finnes.
7. Finnes det en lignende aksjon som har lyktes, og som dere kan hente metoder fra?

ALLIERTE

Det er lurt å knytte kontakter til andre som kan gjøre mobiliseringen deres sterkere. Dette kan være organisasjoner, fagforeninger, interessegrupper, fagpersoner, kjendiser eller politiske partier. Dere kan be om korte introduksjonsmøter der dere legger fram hva dere ønsker å oppnå, og foreslå måter dere kan gjøre felles sak.

Et eksempel på vellykket alliansebygging er hvordan politiet gir Frp faglig tyngde og backing når partiet foreslår lukkede asylmottak. Dette er en sak begge parter har arbeidet for tidligere. Når en tilsynelatende uavhengig etat går ut med støtte til et forslag fra et parti, gir det som regel større troverdighet enn når et parti fremmer forslaget på egenhånd. LO og Arbeiderpartiet har også tradisjonelt vært flinke til å spille hverandre gode.

Det er viktig å være ærlig i deres møter med andre. Spill med åpne kort og fortell hvilke andre organisasjoner eller partier dere eventuelt også samarbeider med. Dere trenger ikke redegjøre for hele strategien deres, kun den delen som er relevant. Når det gjelder politiske partier, er det lurt å huske at dere er viktige som uavhengig heilagjeng når partiet fremmer saken eller innfører det dere har kjempet for. Ikke vær redd for å fremstå som bundet til et parti eller en organisasjon. Har dere fått gjennom noe som går i deres retning, skal det merkes at dere er entusiastiske. Slik oppmuntrer dere dem

til å samarbeide mer med dere, og gå videre i den retningen dere ønsker. Det er også viktig å vise deres egne støttespillere at dere har gjennomslagskraft.

MOTSTANDERE

Når dere mobiliserer, vil dere ofte møte på motstandere. Noen av dem har stor troverdighet og støtte, og det er derfor uklokt å overse dem. Når dere lager en strategi, kan det derfor lønne seg å ha en plan for hvordan dere skal angripe deres motstandere eller svare på angrep fra dem.

Det finnes mange ulike strategier for angrep. Jeg skal beskrive to som er effektive. Den første stammer fra Dr. Gene Sharp, aktivist med fokus på ikke-voldelig kamp. Hans strategi handler om å finne ut hvilke styrker og svakheter dere har. Deretter hvilke styrker og svakheter motstanderen har. Så angriper dere med det som er sterkt hos dere, på det som er tilsvarende svakt hos motstanderen. Dette har fungert godt i kamp mot udemokratiske regimer, der aksjonister har brukt humor mot militærregimer som tar seg selv grusomt alvorlig. Ikke vanskelig å gjette hvem som da får folket på sin side.

Fra amerikansk valgkamp kommer den andre metoden for angrep, som er å analysere hva som er motstanderens sterkeste kort og deretter forsøke å renne dette i senk på alle mulige måter. Denne formen for angrep er slitsom å være vitne til fordi vår egen lojalitet blir ofte halt og dratt i. Skummelt nok er ofte dette en

ønsket effekt. Negativ valgkamp har til hensikt å desillusjonere velgere slik at færre bruker stemmeretten sin, men der frafallet rammer motstanderen hardere enn en selv. Jeg vil råde alle å være forsiktig med å bruke denne strategien, jeg mener jeg kan høre den nifse pusting til Darth Vader i bakgrunnen. På den annen side er den veldig effektiv, og brukt riktig kan dere snu saken rask. Dersom dere går denne veien, gå hardt ut og la det være fort overstått.

ANSVARSPULVERISERING: EN PEST I POLITIKKEN

Et hinder i veien for å øve politisk innflytelse er ansvarspulveriseringen som har inntatt vårt land. Dette er noe dere trenger en kritisk forståelse av. I politisk ledelse de siste 30 årene har det foregått en tilbaketrekning av ambisjoner for hva politikk skal styre. Prisenivået for å bo i byene våre for eksempel, er ute av kontroll. Denne kontrollen er helt frivillig fjernet av våre politiske folkevalgte. De gjorde det fordi de er for frihet, uten å spesifisere frihet for hvem til å gjøre hva. Privateringen av offentlige tjenester gjøres for å nedskalere ikke bare prisnivået på offentlige tjenester, men også hva de offentlige skal levere av tjenester. Vær klar over dette!

Når dere snakker med folkevalgte eller administrasjonen som jobber i det politiske systemet og dere får en følelse av at de unndrar seg et ansvar for det som det snakkes om, *har dere mest sannsynlig rett.*

En annen måte å unndra seg ansvar på, er å beskrive plasseringen av avgjørelsen et annet sted enn der en selv er, for å gå fri for ansvaret. Folk sentralt sier det er lokale myndigheters jobb, mens lokalt sier de at de ikke har fått penger av de sentrale myndigheter til å gjøre jobben. Deretter slukker de alle lyset på kontoret og går hjem, ferdige for dagen.

Mange mobiliseringer handler om nettopp dette: å tvinge våre folkevalgte til å ta ansvar for at noe faktisk blir gjort, og unngå at politikere på ulike myndighetsnivåer bare står og peker på hverandres begrensninger. Jeg ønsker her å mentalt forberede dere på at dette kan være et frustrerende og langtekkelig arbeid.

Dette er viktig å balansere når dere mobiliserer: på den ene siden skal dere altså inn i et system av politikere og administrativt ansatte for å finne felles sak. Samtidig skal dere beholde deres kritiske distanse i tilstrekkelig grad til at dere ikke blir spilt ut på sidelinjen av dem. Av egen erfaring vil jeg si at begge deler forekommer: både politikere som blir entusiastiske i møtet med muligheter til å gjøre godt arbeid, de som løper fra forventninger, og de som på merkelig vis gjør begge deler samtidig. Det samme gjelder blant administrativt ansatte.

Det er også viktig at dere tar en kritisk virkelighetssjekk på hvorvidt saken dere mobiliserer for, er noe det offentlige har et naturlig ansvarsforhold for. Det er

fornuftig å skrelle av seg urealistiske forhåpninger om hva som kan gjøres når og av hvem. I forberedelse til et formelt møte, bør dere først foreta en liten skog av uformelle samtaler og lese brettevis, for å få avklart hva som har det faktiske ansvarsforholdet rundt det dere jobber med. Hva er formelt korrekt? Hvilket regelverk gjelder? Hva er sagt om saken fra politiske partier eller andre? Vit hva situasjonen er, hvis ikke er dere lette å blåse av banen.

Glem aldri at politikk er en bane der det blåses en hel del.

VALG AV AKSJONSFORMER

Så må det vurderes hvilke taktiske løsninger som vil gi best resultater. Dette er lista over hva dere faktisk skal gjøre. Her kan dere:

1. Finne ut hvilke konkrete aksjoner som gir best resultat.
2. Knytte de enkelte aksjonene til bestemte strategiske mål.
3. Lage en kjøreplan der aksjoner og andre oppgaver er listet.
4. Sette tidsfrister for når alt skal være gjort for å gi framdrift.
5. Sørge for at det fordeles ansvarsoppgaver på alle.
6. Velge kommunikasjonsform mellom dere.
7. Sørge for at taktikk blir revurdert hele tiden. Dersom resultatene uteblir, må dere korrigere arbeidsmetodene deres.

HVA SLAGS AKSJONER GIR BEST UTTELLING?

Oslo er en av verdens mest demonstrerende byer. Så godt som hver eneste helg er det et eller flere demonstrasjonstog. Å arrangere en demonstrasjon kan være bra, men det er grunn til å tenke etter om det er god bruk av folks tid. Som Srđa Popović ved CANVAS (Center for Applied Non-violent Action and Strategies) sier til Klassekampen 14. desember 2013: «Er dere ti personer skal dere ikke mobilisere til en folkemarsj eller en svær demonstrasjon. Men ti personer kan i løpet av én natt spraye mellom 200 og 300 grafittier med det samme slagordet og en logo rundt omkring på husmurene i en by. Allerede da begynner folk å lure på hvem som står bak, de snakker om en ny bevegelse, og tror at dere er mange. Da får dere kanskje med dere ti nye folk, og da kan dere lage dobbelt så mange grafittier neste natt.»

Før dere setter i gang, kan det lønne seg å ta noen valg på hvordan dere skal mobilisere og hvor dere skal sette inn deres taktiske krefter. Overordnet kan det først være lurt å ta noen valg om arbeidsform.

1. Dere kan jobbe i det skjulte opp mot beslutningstakere som et lobbyfirma gjør. Da går dere gjennom all relevant informasjon om saken og gir den videre i komprimert form. Med andre ord: dere skriver forslag til tekst politikere kan bruke i sitt arbeid, og dere fyller

(egentlig) den funksjonen som en politisk rådgiver gjør. Viktig er det at når dere jobber på denne måten, gir dere fra dere eierskap. Når et politisk parti tar saken, er den eid av dem.

2. Dere jobber uavhengig av folkevalgte, noen ganger aktivt på tvers av dem for å synliggjøre at de gjør en elendig jobb. Et eksempel på dette er The Yes Men som ga seg ut for å være Verdens handelsorganisasjon med en rekke hårreisende forslag. De kalte det identitetskorleksjon, og sa at de ga seg ut for å være banditter for å ydmyke motstanderne sine og gi journalister påskudd for å skrive om viktige saker. Nå har de noe de kaller Yes Lab som hjelper aktivister å bruke kreative teknikker for å skape forandring. Dette er en god måte å arbeide på dersom det ikke er andre muligheter for å påvirke politikere.
3. I mange tilfeller kan det være lurt å velge en hybrid løsning av disse to mulighetene der dere på den ene siden jobber aktivt utad for å skape oppmerksomhet rundt saken, men at dere også identifiserer beslutningstakere som dere kan jobbe på lag med. Skift gjerne frem og tilbake når dere samarbeider med partier, fortsett å lage bråk ute for å holde trykket oppe i saken. Skal en forandring skje, må det være noen som krever at den skal skje. Når dere deretter har kontakt med politikere, tilby dem de løsningene dere mener er best.

Følgende side: Institutt for samfunnsforskning.

AKSJONSMULIGHETER

Hvordan blir man en god aksjonist? Dere kan enten hive dere uti det og lære av egne feil, eller dere kan lese bøker skrevet av andre aksjonister og lære av deres feil. Selv heller jeg sterkt i retning av å gjøre begge deler samtidig. Til lesingen er dette en liste over favoritter fra min egen bokhylle, sortert etter hvem jeg elsker høyst:

1. PLASS

Ofte kan dere gjennom mobiliseringen rendyrke taktikken deres til å bli en egen, spesialisert form for aksjonisme. For ideer til å gjøre dette vil jeg sterkt anbefale å ha en kopi av boka *Beautiful Trouble: A Toolbox for Revolution* (2012) av Andrew Boyd

Fra biblioteket på Institutt for Samfunnsforskning.

og Dave Oswald Mitchell i en bokhylle nær dere. Den lyser opp natten med sine forslag til ulike aksjoner skrevet av aktivister, og har verdi både som kilde til nye ideer og som mulighet til lære av andre aktivisters (ofte dyrekjøpte) erfaringer. Naomi Klein beskriver boka som en introduksjon til karnevalsk realpolitikk, en beskrivelse jeg synes treffer godt.

2. PLASS

En annen venn i bokhylla er Dr. Gene Sharps *Fra diktatur til demokrati* (2013). Kanskje snakker den om mobilisering på et litt for overordna plan, og kanskje er det å gjøre diktaturer til demokratier en ganske annen kamp enn den dere mest sannsynlig tar. På den annen side er Sharps tekster en startstreik for mange andre tekster. I mye annen aktivistlitteratur ser jeg at ideene springer ut av det han har skrevet. Mulige aksjonsformer kan dere finne inspirasjon til i vedlegget «Metoder for ikke-voldelige aksjoner» som dere finner bakerst i boka. Den er tilgjengelig på norsk i bokform, og gratis i engelsk versjon på nettstedet til Albert Einstein Foundation. Vedlegget ble opprinnelig påbegynt mens Sharp arbeidet i Oslo på Institutt for Samfunnsforskning, og er inspirert av hvordan norske lærere og studenter motarbeidet Quisling-regimet. Det synes jeg er noe å være stolt av. Om dere googler «Tyranniet kunne ikke knusa dei» vil dere finne en PDF som forteller historien.

En annen mulighet til å møte Sharps ideer, er å laste ned kurset «A Guide to Effective Nonviolent Struggle» fra Center for Applied Nonviolent Action and Strategies (CANVAS). Kurset ser for meg ut til å være et forsøk på å popularisere Sharp, samtidig som det knytter bånd til praktiske erfaringer gjort av østeuropeiske demokratibevegelse.

3. PLASS

Boka *Kunsten å overbevise* (2009) av Kjell Terje Ringdal beskriver kampanjer drevet i Norge og er av den grunn verdifull. Den er samtidig en skrytebok som handler om at forfatteren selv er flink. Bokas store verdi kommer likevel av at den knytter ulike retoriske valg til ulike aksjonsformer. Det er nyttig å tenke grundig over. Lettlest er den også, selv leste jeg den på en ettermiddag.

4. PLASS

På delt fjerdeplass plasserer jeg engelske Bibi van der Zees *The Protestor's Handbook* (2008), sammen med amerikanske Jamie Court's *The Progressive's Guide to Raising Hell: How to Win Grassroot Campaigns, Pass Ballot Box Law, and Get the Change We Voted For* (2010). Begge bøkene er rike på forslag til aksjonsmuligheter, men jeg opplever at jo lengre unna Norge bøkene er skrevet, desto mindre er de skikket for å beskrive vårt politiske system. Når Jamie Court skriver, med utspring i amerikansk politikk, at det er viktig å henge ut

politikere personlig for å ansvarliggjøre dem, synes jeg han kanskje burde prøvd å slå av en prat med dem først. Samtidig avslører jo dette et mye mer polarisert ordskifte, og kanskje er dette noe vi framover også kommer til å oppleve mer av her hjemme.

KAMPANJE!

Mange mobiliseringer trenger en eller flere kampanjeperioder. For å hente kunnskap fra en som har jobbet praktisk med dette, dro jeg for å snakke med Olav Magnus Linge i SV. Han er en vekkelsespredikant når det kommer til kampanjer som arbeidsverktøy i politisk arbeid. Jeg møtte ham i kantina på Stortinget for å be ham dele erfaringer i å utvikle kampanjer. På spørsmål om hva som er vanskeligst å få til i en kampanje, svarte han disiplin. Å få en forsamling til å begrense seg til ett enkelt budskap og så i etterkant faktisk holde seg til det, er en tøff utfordring.

Han fortalte om erfaringer andre sosialistpartier har hatt i å arbeide aktivistisk, der spesielt det nederlandske sosialistpartiet har gjort mye godt arbeid. Amerikanske Marshall Ganz som har arbeidet med grasrotorganisering for president Obama, har laget en liste som heter «Organising Notes», som Linge også har hentet ideer fra. Sammen med egen erfaring har Linge laget sin egen oppskrift som er denne:

MÅLET

Først starter dere med å bestemme målet for kampanjen. På samme måte som i strategisk arbeid, start med å bestemme hva som er viktigst å oppnå med kampanjen og igjen: målet skal kunne beskrives med én setning og det må kunne være oppnåelig. Det må også være tydelig hvem kampanjen retter seg mot. Hvem er det man ønsker å påvirke, og hvem kan man få drahjelp av til å gjøre dette?

LOKAL FORANKRING

Sørg for at de som skal være med på kampanjen får innflytelse over den. Pass også på at de dere mobiliserer på vegne av, tas med i kampen.

TID

En kampanje skal være en begrenset tidsperiode, helst ikke lengre enn tre uker. Alle skal jobbe mye, være effektive, så skal de få hvile. Styrken med kampanjer er nettopp dette, at dere konsentrerer energi og innsats om et felles mål. Det er alltid fristende å utvide kampanjen, men begrensningene skal holdes hellig, dere skal ikke slite ut aktivistene.

De kampanjene som fungerer best er de som starter med å samle folk på et arrangement, da løftes kampanjen av en felles stemning og en felles start.

KLIMAKS

Vellykkede kampanjer bygges opp mot et høydepunkt, det skal være et troverdig mål for arbeidet. Høydepunktet kan ta

mange former, det kan være en aksjon eller en kampanjedag der mange ting skjer samtidig. Etter høydepunktet bør kampanjen avsluttes med en sprakende fest. Der bør det løftes fram helter fra kampanjen, og det skal være et sosialt felleskap og feiring mer enn noe annet.

SKOLERING

Folk skal få informasjon i forkant av kampanjen. Det er mange som ikke tør delta fordi de føler at de ikke vet nok. Skoleringen bør ha to ulike løp: saks-kunnskap for aktivister, og en som er organisatorisk for de som har et aktivt ansvar i å organisere kampanjen.

OPPFØLGING

Det er viktig å følge opp folk i etterkant og informere dem om resultatene. Man må også ta godt i mot de nye som har kommet om bord i løpet av kampanjen, hvis ikke mistes framdrift.

EVALUERING

Alt man gjør, bør evalueres. Skal dere lære av egne feil, må dere vite hva de er. Finn også ut hva deres styrker er for å beholde dem og utvikle dem videre. Alle som har bidratt, bør kunne delta i evalueringen. Det er viktig for alle deltagere å kunne si noe om en kampanje som er gjennomført.

Til slutt må evalueringen bli formalisert i en rapport slik at de som overtar arbeidet etter deg kan lære av arbeidet som er gjort. Når man evaluerer seg selv kan dette være gode spørsmål å stille:

- **Mål**
 - Nådde vi målet?
 - Satte vi riktig mål? Var det for stort, for lite, var det riktig?
- **Målgrupper**
 - Traff vi målgruppene?
 - Var det riktig målgruppe, eller henvendte vi oss til feil folk?
- **Budskap**
 - Nådde budskapet vårt ut?
 - Traff det?
 - Falt budskapsdisiplinen underveis?
 - Ble folk overbevist eller emosjonelt berørt?
- **Organisasjon**
 - Klarte vi i løpet av kampanjen å lage allianser vi kan bygge videre på?
 - Hvordan fungerte kampanjen praktisk?
 - Dersom det ble laget materiell, fungerte det?
 - Skoleringene, arrangementene og aksjonene – hvordan fungerte de?
 - Fungerte arbeidsfordelingen internt – var det godt nok tenkt? Var det riktig fordelt?
 - Tok arbeidet mer tid enn planlagt?
 - Var tiden riktig disponert?
 - Hva tok mer tid & arbeid enn forventet?

INFORMASJONS-ARBEIDET**FØRST:**

Berør folk emosjonelt, gjør saken viktig for dem.

DERETTER:

Gi den informasjonen folk faktisk trenger, ikke bare den dere selv har interesse av eller lyst til å gi. Får dere til dette, gjør dere bedre informasjonsarbeid enn de fleste!

TIL DET FØRSTE:

Det er lett å tro at det viktigste med informasjonsarbeid er å få fram fakta. I politikk konkurreres det på troverdighet, og da legges det ofte vekt på det faktiske. Det er selvfølgelig viktig, men like nødvendig er det å påvirke emosjonelt. Hvis en fisker sier han er redd for å miste levebrødet sitt hvis man åpner Lofoten for oljeboring, vil dette ha mye større innvirkning enn hvis en havforsker forteller oss at vi kan risikere en kraftig forminskning i fiskebestand som følge av oljevirkingsomhet i området.

TIL DET ANDRE:

Mange nettstedet gir oss informasjon som nettstedets eier synes det ville vært fint at vi visste om dem, ikke den kunnskapen vi faktisk trenger. Mange politiske partier beskriver på nett hva de har gjort, men ikke like mye om hva de holder på å gjøre nå, noe som ofte gir inntrykk av at de først og fremst er ute etter å imponere. Om du ser det fra partiets synspunkt, er det en logisk bruk av nettstedet, men fra en velgers synspunkt er det ikke så givende. Jeg trenger ikke partier for å bli imponert over noe, jeg trenger å vite hvilke avgjørelser de jobber med nå som kommer til å få

betydning for meg.

Troverdighet, oppmerksomhet og sympati er altså hva dere er ute etter. Tre fine muligheter er:

- a) Egne medier & e-post
- b) Presse
- c) Annonser

Egne medier er den informasjonen dere lager selv og styrer over. For de fleste vil det enkleste og billigste være å opprette en Facebookside, en Twitterkonto eller en blogg. Skal dere lage et nettsted, gjør det enkelt så folk kan lese det på mobilen. På sosiale medier holder dere følgerne underrettet om smått og stort av det som skjer. Tenk gjerne på at sosiale medier er en mulighet for at folk får bli med på det som skjer, at de sitter oppå skulderen din. På den måten blir de like godt oppdatert som deg selv og det går raskere å mobilisere dem til å delta. På Facebook er det også lurt å bruke en optimistisk tone. Skriver dere statusoppdateringer folk er enige i, trykker de «liker» og statusen sprer seg videre.

E-post er den beste måten å holde kontakt med den harde kjernen i aksjonsgruppen. E-poster er viktige for de blir faktisk lest og det er en fin måte å henvende seg direkte til folk. Bruk derfor tid til å lage gode e-poster. Gjør dem til noe du selv ville likt å få. Dersom det er noe dere ønsker skal bli gjort, informer om det tidlig i mailen. Dere kan også vurdere om

dere vil samle inn e-post adresser til andre enn aktivistene. Dette kan være greit å ha, for eksempel til innsamlingsformål, for å varsle om aksjoner, eller orientere folk om saker dere ikke vil ha full offentlighet om, for eksempel interne strategier.

Med presse når dere langt utover deres egne rekker, og det er viktig for å gjøre folk oppmerksom på at dere finnes. Husk at det er enklere å få en sak i lokalavisa enn i VG. Lokalavisa er lurt også fordi folk beholder lokal- og regionalaviser lenger enn riksaviser, leser dem grundigere og har større tillit til dem. Når dere ringer en journalist, må dere ha en nyhet – for eksempel at dere har startet en aksjon. Det kan være lurt å finne ut hvilken journalist som jobber mest med deres felt. Spissformulér målet deres og hold dere til ett budskap. Sørg gjerne for å ha en tydelig konflikt. Journalister har det travelt, så jo mer dere kan tilrettelegge for journalisten desto større sjanse er det for å få en sak på trykk. Derfor bør dere ha skrevet opp de viktigste punktene slik at dere kan gi disse til journalisten etter intervjuet.

Å BLI INTERVJUET

Det kan være et stort sprang å fylle rollen som intervjuobjekt. Om det er noen trøst, er dette vanskelig for alle. Under er en liste fra Guri Varpe, leder av medieavdelingen i lobbyfirmaet Burston Marsteller, som dere kan trene hverandre

på. Skal dere gjøre hverandre flinke til å holde innlegg, lag en runde der dere holder dem for hverandre. Tren dere også på å kontrollere kroppsspråket deres, spesielt med tanke på intervjuer på TV.

- Bestem deg for hva du ønsker å få fram og hold deg til det
- Snakk kort
- Vær konkret
- Hold deg til budskapet
- Gjenta hovedbudskapet
- Svar på spørsmålet, men bruk det som en bro over til det du har lyst til å snakke om
- Ikke vær usaklig
- Øv inn enkle svar
- Uansett hvor forbannet du er, vær konstruktiv og fokusert på hva som faktisk skal til for å løse problemet
- Gjenta hovedbudskapet

Kjøpte flater. For de fleste små grupper som ønsker å påvirke vil ikke dette være en mulighet, men det er greit å vite at selv relativt små midler kan gi dere økt oppmerksomhet. De fleste vil trenge en velfylt lommebok for å kjøpe annonser i avis eller radio, men promotering av en sak på Facebook trenger ikke koste deg mer enn 25 kr. Slik promotering av egne innlegg er den mest kostnadseffektive måten å markedsføre dere på, og vel verdt forsøket.

PENGER

Penger kan hjelpe til å skape oppmerksomhet og for å bygge en slagkraftig kampanje.

I Norge har vi en ganske høy terskel for å be folk om penger, det er liksom litt flaut å blande idealisme med noe materialistisk. Vi tenker at vi i hvert fall ikke kan be om penger fra folk som allerede bruker av sin dyrebare tid på å jobbe for en sak. Dere vil trolig likevel bli overrasket over at folk som deler deres overbevisning, ofte ønsker å gi penger også. Dere skal også huske på at alle som mener det samme som dere ikke nødvendigvis har mulighet til å være aktivister. Noen av dem har masse penger.

Penger gir deg dessuten mulighet til å servere kaffe og kaker på møter. Det er ikke dumt. Folk blir glade av det og det har de fortjent.

Det lureste er å sette noen med en liten kremmer i seg til pengeinnsamlingsoppgaven. Sørg for å opprette en egen konto for aksjonen. Hos mange banker kan dette enkelt gjøres av deg selv i nettbanken uten ekstra kostnader. Det er veldig få formelle regler når det gjelder innsamling. Dere kan velge å registrere dere hos Innsamlingskontrollen, men dette er helt frivillig.

Ekstern innsamling

Her skal dere nå alle, også folk utenfor aksjonsgruppen. Det enkleste er å samle inn i forbindelse med aktuelle saker. Det

kan være når din motstander har vunnet en seier for eksempel: «Flertall for parkeringsplass i Svartdalsskogen.» Da kan dere kontere med: «Vis kommunestyret at dere er mot parkeringsplassen - støtt arbeidet for bevaring av Svartdalsskogen.» Dette budskapet når alle de som er imot, og gir dem en konkret mulighet til å støtte kampanjen med et pengebidrag. Engasjement tennes ved motstand og kan gi dere økonomisk drahjelp. Folk gir når de er sinte eller aner at det er akkurat nå de må på banen for å sagt sitt. Dessuten kan dere undersøke om det finnes organisasjoner eller enkeltpersoner som kan tenkes å støtte saken økonomisk. Ta en ringerunde og spør pent.

Intern innsamling

Her kan dere bruke flere metoder: Dere kan gå tradisjonelt til verks med bøsse på aksjoner eller stands, dere kan oppfordre til å støtte aksjonen via sosiale medier, eller dere kan forsøke å få redaksjonell oppmerksomhet i lokalavisen for innsamlingen.

1. Blant metodene dere kan bruke, er sosiale medier som Facebook-siden til kampanjen. Med denne kan dere også nå ut til flere av deres meningsfeller. Har dere et nyhetsbrev, er dette et utmerket sted å få inn penger fra. Det er viktig også her å koble aktuelle saker til innsamlingen.
2. Gjør innsamling til noe morsomt: Utlodding, bingo eller auksjon på

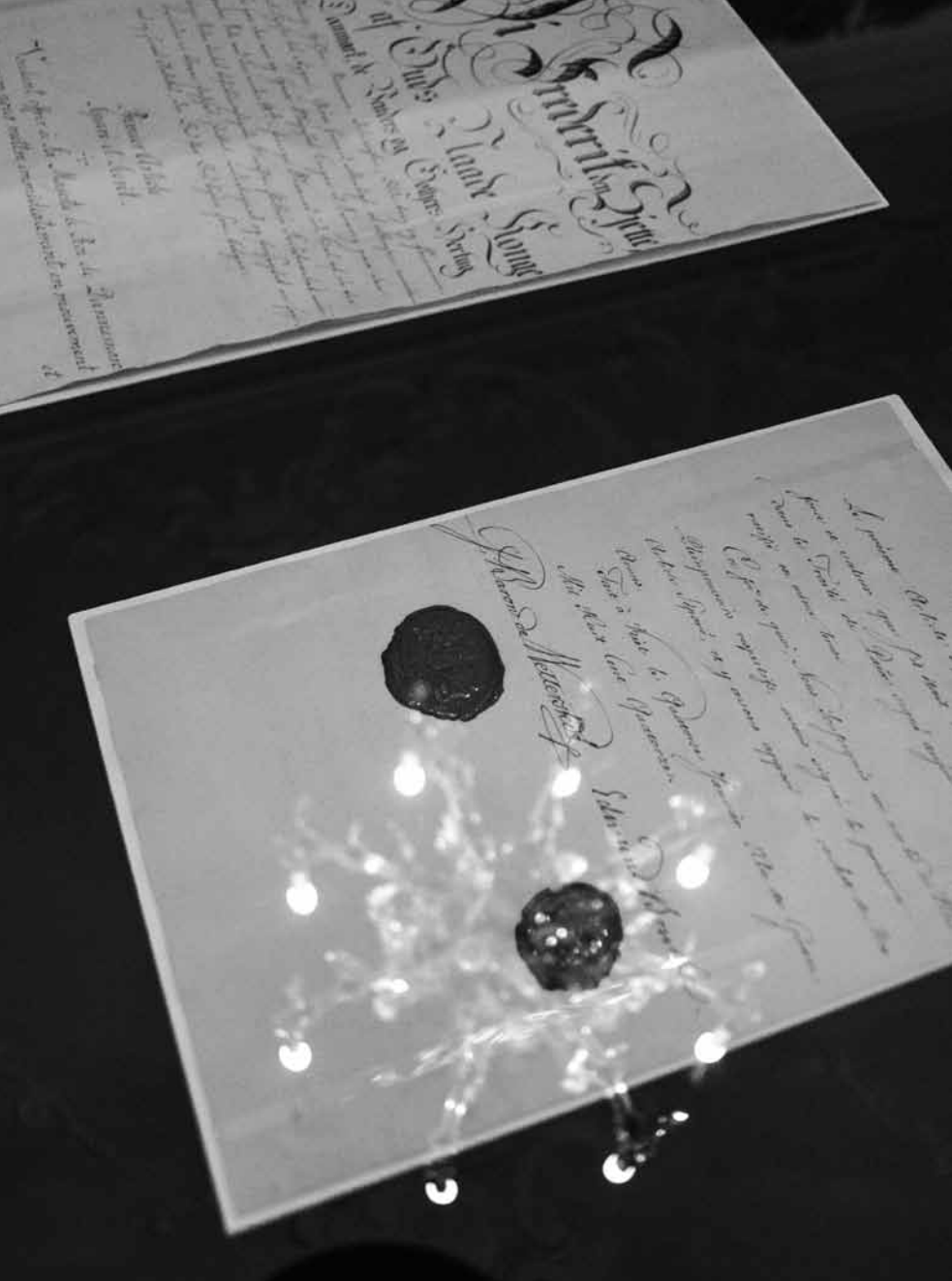
møter er bra. I verste fall kan dere bare sende rundt hatten som en god, gammeldags kollekt.

3. Konkurranser er også en bra måte å få inn penger: Hvem greier å samle inn mest innen en gitt dato?
4. Knytt gjerne innsamlingen til en konkret sak dere trenger: Greier vi å samle nok penger til å trykke en løpeseddel innen jul? Informer om hvor mye dere har samlet inn hver uke, så folk kan se hvor langt dere er fra å nå målet.
5. Sett dere oppnåelige mål. Det er aldri gøy å ikke få inn det dere ønsket. Da er det bedre å sette målet litt lavere og eventuelt overoppfylle det.

Ole Jørgen Nybagen er heldig vinner av den utloddede høytrykkspyleren på nominasjonsmøtet til Oslo SV, 2012.

Til venstre: Kieltraktaten fra 1814.
Over: Et av utkastene til Grunnloven fra 1814.

BESLUTNINGER

Foregående side: Fra utstilling om Kielfreden, Kiel 2014.

Over: Markering etter å ha levert stemmeseddel på nominasjonsmøtet til Oslo SV 2012.

HVILKEN FORKLARINGS-MODELL FOR POLITISKE BESLUTNINGER VILLE HA VUNNET ET VM OM DE SPILTE MOT HVERANDRE?

Her er en liste over ulike modeller som hjelpsomt forsøker å beskrive hvordan politikk besluttes:

Eldst i bunken er «Rasjonell beslutningsteori» som blant annet Adam Smith har bidratt til. For det første hevder den at politikere har klare målsetninger. Deretter at de henter inn forskjellige alternativer som de drøfter på en fornuftig måte for å se hvem av dem er best egnet til å nå målet. Ikke overraskende er denne modellen utfordret av mange, som mener den undervurderer at mennesker er irrasjonelle og at samfunnet preges av interessenmotsetninger.

Neste forklaringsmodell på listen er Charles Lindbloms «De usammenhengende småforandringenes metode». Den beskriver politikere som nokså blottet for klare ambisjoner om hva de ønsker å oppnå, og at de dessuten velger løsninger som ligger nær eksisterende politikk. Bare minimale endringer er mulig blant dem som sitter rundt bordet. Likevel vil alle de små endringene over tid skape forandringer i samfunnet, det skjer bare langsomt og langs et ikke alltid forutsigbart spor.

«Forhandlingsteorien» som Frederik Zeuthen og andre har beskrevet, hevder at det er store forandringer som skjer, og at

de kommer til gjennom forhandlinger mellom ulike interesser. Den interessen som er best organisert og som har flest ressurser på sin side, vil være den som vinner fram.

Dr Michael D. Cohens «Søppelbøtte-modell» hevder at det ikke er logisk orden i våre politiske beslutningsprosesser i det hele tatt. Den hevder det er tilfeldig både hva som blir vedtatt og ikke minst satt ut i livet. Koblingen mellom problem og løsning er like vilkårlig som innholdet i en søppelbøtte, der en løsning plutselig finner et problem helt tilfeldig.

Hvem av disse ville ha vunnet dersom vi arrangerte et VM i forklaringsmodeller for politiske beslutninger? La oss si det er disse fire som har kommet til sluttspillet. Mesterskapets store overraskelse, nemlig teorien om at alt i verden bestemmes av kjempeøgler fra verdensrommet, ble slått ut etter å ha gjort det overraskende bra mot søppelmodellen. På overtid måtte øgleteorien likevel gi tapt fordi den ikke klarte å forklare hvorfor politikk er så totalt uoversiktlig noe den jo ikke kan være dersom vi styres av en konspirasjon, kjempeøgler fra verdensrommet eller ei.

Allerede på vei til første kamp i sluttspillet der «Rasjonell beslutningsteori» skal spille mot «Søppelbøttemodellen», er det lett å se på supporterne at dette er to modeller som er svært ulike. «Rasjonell beslutningsteori» sine supportere går kledd i hatt og frakk, de røyker pipe og ser vi nærmere på dem, er de en anelse svart/hvite og flimrende som et TV-bilde fra

50-tallet. Faktisk er de alle fra 50-tallet, og de ser litt bortkomne ut i de kaotiske omgivelsene rundt en stor stadion. «Søppelbøttemodellen» sine supportere derimot er svartkledde, bleke og ser ut til å høre hjemme overalt ved å gi blaffen i å passe inn. De er alvorlige mennesker som ler på uforutsigbare steder. Dere kan prøve å få dem til å le av øgler, de ler av dialekten din i stedet.

Selve kampen er brutal. «Rasjonell beslutningsteori» hevder at politikk er rasjonell og forutsigbar. Den blir rundspilt av «Søppelbøttemodellen», som i det ene eksempelet etter det andre viser at politikken er alt annet enn dette. Mot slutten av kampen ser det ut som «Rasjonell beslutningsteori» gir opp. «Søppelbøttemodellen» går videre til finalen, supporterne deres feirer med å le hånlig.

Neste semifinale står mellom «De usammenhengende småforandringenes metode» og «Forhandlingsteorien». Dette er to jevnere lag og det er vanskeligere å spå utfallet. Supporterne deres er det likevel lett å se forskjell på. «Forhandlingsteorien» sine supportere uttrykker sin individualitet gjennom å kle seg i dress og rosa skjorte, mens «De usammenhengende småforandringenes metode» sine supportere utmerker seg ved å være så anonyme at de nesten er umulig å oppdage.

Kampen starter godt for «Forhandlingsteorien», som kan peke på at i vårt demokrati i dag er det sterke særinteresser som styrer. Det gjør de ved å organisere

seg i allianser og kjøpe seg innflytelse gjennom lobbyfirmaer, som for eksempel First House. «De usammenhengende småforandringenes metode» kommer tilbake i kampen ved å være den eneste modellen som klarer å forklare hvordan statsbudsjettet blir til. Etter endt overtid er det fortsatt uavgjort, og kampen må avgjøres med straffespark. «Forhandlingsteorien» vinner ved å være mer konsentrert om oppgaven, og går videre til finalen.

Så kommer altså finalen der modellen som best forklarer politiske beslutninger skal kåres. «Forhandlingsteorien» åpner kampen sterkt med å håne «Søppelbøttemodellen». Dersom det er tilfeldig hvilke løsninger som velges, hvorfor er det da alltid den løsningen som foretrekkes av de best organiserte som vinner fram? Dette er et angrep «Søppelbøttemodellen» ikke klarer å forsvare seg mot, og etter hvert som kampen skrider fram blir overtaket mer og mer synlig. Til slutt står «Forhandlingsteorien» igjen som vinner. Menn og kvinner i dress og rosa skjorter feirer ved å ta hverandre i hånden, og «Søppelbøttemodellens» supportere takler nederlaget ved å le hånlig.

Hvilken teori er jeg selv supporter av?

Når sant skal sies er jeg en skikkelig medgangssupporter når det gjelder forklaringsmodeller, og holder med den som scoret sist. Den rasjonelle beslutningsteorien beskriver godt saksframlegg jeg har lest fra administrasjonen før et politisk vedtak. De usammenhengende småforandringenes

metode stemmer overens med budsjettprosesser jeg har deltatt i. Forhandlingsteorien har gode poeng om hvordan innflytelse øves fra organisasjoner og lobbyvirksomheter, mens Søppelbøttemodellen er alene i å beskrive at det i vårt land finnes en del offentlige dokumenter hvis praktiske funksjon utelukkende er å støtte opp et vaklevorent bord.

Til tross for at det er vanskelig å kåre en endelig vinner, er det likevel særtrekk ved måten politikk styrer samfunnet vårt på. Vi skal nå se på ulike prosesser der politikk vedtas først innad i partiet, og deretter i folkevalgte organer. Deretter kan dere selv bestemme hvilken forklaringsmodell dere er supportere av.

HVORDAN FATTES AVGJØRELSER INNAD I ET POLITISK PARTI OG HVORDAN MOBILISERE DEM?

Først og fremst er det viktig å forstå hvor enormt omfangsrike partiene er, også de små partiene. Det er vanlig å anse politikere som enkeltindivider, men de er altså representanter for et stort arbeidsfelleskap som alltid er i forandring. Når politikere er så vage at man motvillig lar seg imponere, kan det være fordi partiet ennå ikke har bestemt seg for hva de skal mene. Det finnes store og avklarende spørsmål, som for eksempel hva staten skal påta seg

Programkomiteen sjekker formuleringene klokka 03:00 på natta før årsmøtet i Oslo SV, 2010.

Ole Bockman, en av Gamle Oslo SVs delegater på årsmøte i Oslo SV, 2009.

ansvar for. Disse spørsmålene ligger i bunn av partiene. Spørsmålene opprettholdes ved at folk melder seg inn i partiene på grunn av dem og på den måten forsterker sakene. Men så finnes det alle disse andre spørsmålene, som er langt fra overordna, men tvert imot lokale og ofte med tidsbegrenset relevans. Disse spørsmålene er det ofte mulighet å skaffe støtte for, og ofte fra uventet hold.

Det er alltid beslutningsprosesser på gang i partiene. Hvilke, avhenger av hvor

lenge det er til neste valg. Før Stortingsvalget lages arbeidsprogram i partiene nasjonalt, og før kommunevalget skrives programmene fylkesvis. Utenom det, vedtas politikkavklaringer på lokallagsmøter, årsmøter og når partiene møtes i landsmøter. De kan vedta uttalelser eller fatte vedtak i enkeltsaker. I tillegg kommer nominasjonsprosessene, som ofte er mindre personfokuserte enn de kan virke utad: folk blir ofte valgt ut fra hvilke saksfelt de har troverdighet i. Har de troverdighet i

velgergrupper som partiet ønsker å representere, blir kandidater ofte hentet fram på grunn av det.

De finnes store muligheter til å mobilisere innad i så godt som alle politiske partier dersom dere har en god og aktuell enkeltsak. Ikke bind dere til ett parti. Snakk med alle for å finne ut om de allerede har bestemt seg. Har de sagt definitivt nei, er det lurt å resignere i tide. Tvilerne derimot er det viktig å bruke ekstra god tid på, fordi det er mest sannsynlig de som avgjør saken. Behold også kontakt med dem som støtter saken, og støtt dem offentlig dersom de uttaler seg. Gir dere støtte, er det lettere å få støtte selv.

Når har dere vunnet fram? Hvordan ser en målstrekk ut? I politikken sies det at dere ikke har vunnet før det er satt ut i live og dine politiske motstandere hevder det var deres idé (dersom det er en suksess). Har dere fått saken gjennom i et parti-program er dere med andre ord et stykke på vei, men fortsatt ikke helt i mål.

HVORDAN FATTES AVGJØRELSER I POLITISK PROSESS?

Da jeg var nyklekket folkevalgt i bydel Gamle Oslo, gikk jeg gjennom folkevalgt-opplæringen til Kommunenes Sentralforbund. Hensikten med kurset var at vi folkevalgte skulle ha en klar idé om hvordan politiske prosesser foregår. Samtidig var det også innbakt en forventnings-

justering av hva politikk faktisk skal handle om. Når jeg ser tilbake, forsøkte kurslederen i enkelte øyeblikk å peke oss i retning av en rolle der vi utelukkende skulle arbeide innenfor det som er lokalpolitikens rammer, mens vi som folkevalgte argumenterte for at vi hadde et totalt ansvar for bydelen vi var valgt fra, også for det vi ikke administrerte over. Ikke var det store forskjeller på høyre og venstresiden heller, på begge sider var det en enighet om at vi var ombud for vanlige folk, med den forskjellen av at det var litt ulike befolkningsgrupper vi oppfattet som vanlige.

Dersom deres lokalpolitikere heller ikke begrenser sitt ansvar til det de faktisk styrer over, kan det være nyttig å holde øye med hva den faktiske ansvarsdelingen i politikken er. Dere risikerer å kaste bort tid på politikere som har mye sympati for saken deres, men uten reell innflytelse over den. Skal dere påvirke avgjørelser, er det derfor nyttig med et kart i baklomma over hvem som bestemmer hva. Slik kan dere henvende dere til de rette menneskene. Det kan likevel være lurt å vekke lokal sympati internt i et parti for at de skal jobbe internt oppover i partiet.

Skal jeg gi dere én huskeregel om hvem som styrer hva, vil jeg si at kommunene styrer de offentlige tjenestene, staten styrer resten. Sånn cirka. Er dere i tvil om beslutningsnivå og prosess, ring rundt og spør sekretærene, referentene og de som jobber på sentralbordene. De har den beste og mest detaljerte oversikten av

alle, eller kan fortelle dere hvem som har det.

Dere må også holde et våkent øye med når avgjørelser fattes. Politikken følger som regel sin egen tidslinje, og dere må følge den. Viktigst er det å vite hvor langt saken har kommet i behandlingen. Det kan være lurt å dele opp tidslinja slik:

FØR-POLITISK STADIUM.

På dette tidspunktet er saken noe som roter rundt i kulissene. Den er noe en del mennesker er enige om at det burde gjøres noe med. Mest sannsynlig er det en medieoppmerksomhet rundt den som gjør at det utvikles en form for enighet, eller saken har en organisasjon som aktivt sprer informasjon om den. Noen saker lever lenge i kulissene før de blir til noe politisk. En del overlever ikke overgangen til scenen, men overraskende mange gjør et kraftsprang fra mumlet enighet blant en liten gruppe til ferdig laget politikk med folkelig støtte på kort tid. Ta ekteskapsloven for likekjønnede som eksempel. Før var jeg en av få som mente det var en naturlig idé, nå blir folk flest provosert av motstanden mot den.

POLITISK BEHANDLING.

Saker settes på kartet i samarbeid med den politisk valgte ledelsen og administrasjonen. Først skal saken utredes. Det vil si at administrasjonen legger fram den informasjonen de mener er viktigst å vite. Helt nederst står en konklusjon og en innstilling. Det vil si at den som har laget

utredningen samtidig gir en anbefaling om hvordan de mener de folkevalgte bør stemme i saken.

Etter at sakspapirene er sendt ut, møtes partiene til et gruppemøte. Ønsker dere å påvirke hva et enkelt parti skal mene, må dere ta kontakt med dem før dette. Deretter følger komitebehandlinger der partiene møtes for å avklare hva de mener om forskjellige saker. I komiteen kan det fremmes endringsforslag som settes opp mot innstillingen, som så blir stemt over.

Etter at komitebehandlingen er overstått, går saken videre til en plenumsbehandling. Den gjøres i form av en votering i Stortinget eller som behandling i et kommunestyremøte. Da vet man som regel sann cirka hva utfallet blir, men ofte skjer det uventede ting. Politikere kan stemme taktisk eller de kan bryte med gruppen sin.

Ofte er altså løpet kjørt etter at komitebehandlingen er ferdig, med mindre noe skjer. Det som kan skje, er en mobilisering eller et nyhetsoppslag som endrer saken. Ofte vil politikere ikke snu fordi det er et prestisjetap å innrømme at vedtaket man fattet for ikke mange timer siden, var feil. Redningsmanøveren i slike tilfeller er ofte å fremme forslag om å utsette saken.

VIKTIGST ER LIKEVEL Å HUSKE DETTE: STØRST INNFLYTELSE HAR DERE TIDLIG I EN BEHANDLING.

Dette er det svake punkt for folkelig deltagelse i våre demokratiske prosesser. Det er som regel ikke før rett før eller etter et endelig vedtak at saker blir kjent gjennom media. Av naturlige grunner dekker som regel pressen det som har hendt, men ikke det som kan komme til å skje. Ikke mange mennesker leser gjennom offentlige sakspapirer med mindre de absolutt må. Det kan være lurt for dere å ha en myndighetsovervåker, som kan følge med på hva som skjer med deres sak så dere ikke blir tatt på senga.

GJENNOMFØRINGEN AV VEDTAKET:

Etter en politisk behandling er det viktig å følge opp det som er vedtatt. At en løsning finnes beskrevet i en protokoll er ikke det samme som at den faktisk blir brukt til noe. Politisk mobilisering tar altså i noen tilfeller aldri slutt. Slik er det bare.

HVORDAN PÅVIRKE STATSBUDSJETTET?

Å gå inn i Finansdepartementet gir deg bruk for uttrykk som «indre gemakker». Ikke mange andre hus i Oslo har en til-

stedeværelse sterk nok til å gi deg den umiddelbare følelsen av å ha trådd inn i noe annet, og i tillegg gir deg bruk for såpass gamle og stive uttrykk som gemakker. Jeg vet ikke engang hva en gemakker er, men jeg kjenner likevel lukta av det når jeg går inn dør til Finansdepartementet. Jeg dro dit for å møte daværende statssekretær Roger Schjerva (SV) for å spørre ham om hva som er lurt å tenke på når dere skal påvirke et statsbudsjett. Ikke bare takket han ja til møte, men han la også til at det var hans bidrag til å redusere oppdrag for den samfunnsskadelige lobbybransjen.

Fra Finansdepartementet.

Kopimaskinen er reservert

hver morgen fra

0840-0900

(For politisk ledelse og finansråd)

Fra Finansdepartementet.

Først og fremst ga han en kort liste over vurderinger som er lure å ta:

1. Vit hva dere vil oppnå på budsjettet, helt konkret. Hva ønsker dere skal skje på hvilken budsjettpost?
2. Vær tidlig ute! Beregn minimum halvannet års arbeid for å påvirke et statsbudsjett.
3. Mobiliser en opinion, endringer skjer sjelden uten folk som presser på. Eller benytt deg av øyeblikket når en sak kommer opp.
4. Analyser og kartlegg hvem som har innflytelse over dem som tar avgjørelsene. Det kan være tillitsvalgte i partiet

deres, organisasjoner de har tett kontakt med, skribenter eller andre.

5. Har partiet gitt noen løfter på området? Sagt noe eller skrevet noe i en komitéinnstilling eller i et partiprogram? Politikere elsker å oppfylle sine løfter fordi de alltid får kjeft for det motsatte.
6. Hold deg til saklige argumenter. Ikke bruk taktiske argumenter, som at det er smart å støtte saken fordi det vil gi velgeroppslutning. Slikt er ofte bare irriterende.
7. Med en flertallsregjering er det regjeringen dere må påvirke, da blir budsjettet skrevet ferdig i det store og

hele før det blir lagt fram. Stortingshøringene er likevel nyttige fordi det gir argumenter og innspill til neste budsjettprosess.

8. Med en mindretallsregjering, legg vekt på å påvirke de enkelte partigruppene på Stortinget. Da gjøres det større endringer på Stortinget etter at budsjettet er lagt fram på høsten. Da gir det mer mening å hoppe over regjeringens budsjettprosess og gå rett på Stortingets behandling.
9. Finansministeren bestemmer ikke vesentlige saker alene. Regjeringen er et kollektivt styringssystem og alle viktige saker diskuteres i regjeringen. Om statsråden er enig med deg, trenger hun hjelp fra deg til å overbevise resten av regjeringen.

KOKEBOK FOR PÅVIRKNING: REGJERINGENS BUDSJETTPROSESS

Høsten halvannet år før budsjettåret:

Ta kontakt med departementet, statssekretæren eller statsrådens rådgiver som styrer over det dere vil påvirke. 25. januar har departementet frist for å legge fram sine forslag til satsingsområder, så dere er nødt til å ha kontakt med dem i god tid før det. Det er smart om dere forsterker forslaget deres med å mobilisere støtte enten innad i statsrådets eget parti, de andre partiene, eller gjennom media.

I begynnelsen av mars litt under et år til budsjettåret:

Dette er tidspunktet for budsjettkonferansen som skal bestemme total pengebruk. Det settes en ramme for hvor mye penger hvert departement skal ha, og man bestemmer hoveddrammene for budsjettet sammenlagt. Alle statsrådene forteller hvilke satsingsområder de ønsker. De snakker overordnet, men viser ofte til eksempler. Her er det viktig at dere har gitt god informasjon om deres sak.

Månedsskiftet august / september, et halvt år før budsjettåret:

Dette er andre runde med beslutninger om hva som skal gjøres. Lista over hva de ulike statsrådene ønsker å gjøre, er alltid mye lengre enn tilgjengelige penger. Nå skal forslagene prioriteres. Hvis ikke listen over forslag ble ryddet i mars, blir det mye slakt i august. Nye saker og prosjekter kan komme inn, men da mest sannsynlig fordi det har skjedd noe nytt og uventet.

STORTINGETS BEHANDLING

Midten av oktober, 2 ½ måned før budsjettåret:

Stats- og nasjonalbudsjettet legges fram for Stortinget i form av fagproposisjoner for hvert departement. Nasjonalbudsjettet har i tillegg med en beskrivelse av økonomien. Først er det finanskomiteen som behandler budsjettet før 20. november. Da kan komiteen forandre innenfor rammen.

Skal noe løftes opp, må noe annet prioriteres ned. Det finnes høringer både i finanskomiteene og de andre komiteene: skal dere møte der, må dere komme som representant for en organisasjon. Når det er flertallsregjering er det lite rom for forandring. Høringene er likevel viktige, fordi representantene som sitter der kan ta med innspillene til neste års budsjett. Alle partigruppene kommer med innspill til saker før budsjettkonferansene. Stortingsgruppene leverer sine innstillinger 27. november.

Innen 15. mai i budsjettåret ...

... skal revidert nasjonalbudsjett legges frem. Dette er en justering av budsjettet halvveis inn i året for å rette opp det som ser ut til å gå litt skeis. Kanskje inntektene blir høyere? Kanskje mindre? Også nå er det viktig å jobbe for saken sin, men den må være brennende aktuell eller knyttet til noe som allerede er inne for å få gjennomslapp på dette tidspunktet.

HVILKE ANDRE PÅVIRKNINGS-MULIGHETER KAN DERE BRUKE?

SPØRSMÅL

Stortingsrepresentanter kan stille spørsmål til statsrådene på forskjellig vis. Dette er en fin mulighet til å tvinge regjeringen til å gjøre seg opp en mening om saken deres. Ønsker dere at det skal stilles

spørsmål, må dere ta kontakt med en stortingsrepresentant dere tror kan være interessert i saken. Den enkleste måten å fortelle hva dere lurar på, er å skrive et forslag til spørsmål og begrunnelse selv. Da vi drev Støtteaksjon for Vanessa Bairds kunst i Regjeringsbygg 6, ba vi Venstres leder Trine Skei Grande om hun kunne sende et skriftlig spørsmål om saken.

Kulturminister Widvey svarte på spørsmålet med å si at det ikke er så fryktelig nøye om kunsten vi bruker våre skattepenger til å lage faktisk kommer opp på veggene de er laget for, men det er en annen historie. Om det ikke kommer en løsning fra den kanten, så vet man i hvert fall det og kan gå i gang med å lete andre steder.

Det finnes også andre typer spørsmål enn skriftlige, men dette kan dere overlate til stortingsrepresentanten dere snakker med å avgjøre om de ønsker å benytte seg av.

HØRINGER

Både Regjeringen og komiteene på Stortinget har høringer for de vedtar saker. Det finnes faste høringer som skjer hvert år, som for eksempel i forbindelse med statsbudsjettsbehandlingen. Videre finnes det høringer som blir foretatt i forbindelse med at lovforslag eller stortingsmeldinger skal behandles.

Hensikten med høringen er at de berørte partene skal få sagt sitt før ny politikk skal vedtas. Det er som regel

organisasjoner som får møte. Dette må dere søke om tillatelse til å gjøre. Dersom dere får møte må dere forberede et 10 minutters innlegg. Som alltid ellers: vær konkret, konstruktiv og kortfattet. Komplekse utlegninger med vag konklusjon skal dere styre unna. Etterpå har komiteen muligheter til å stille spørsmål. Som regel får dere noen spørsmål som dere må svare samlet på til slutt. Om dere har med et A4-ark med de viktigste fakta og argumentasjon som dere kan dele ut til slutt, blir politikere glade. De liker tekst.

Slike høringer kan være ganske pussige affærer å delta i. Når dere kommer inn døra, har dere som regel brukt masse tid på å forberede dere. Dere har øvd på innlegget og hvis dere er som meg, har dere på dere helt ny skjorte. Da jeg møtte kulturkomiteen på Stortinget i budsjett-høringen på vegne av Statens Kunstnerråd, satt det folk stablet inne i et knøttlite rom der de var utsatt for en parade av stressa folk som meg som var der for å slåss for sine hjertesaker. Det jeg syntes var rarest å oppleve, var at flesteparten av politikerne satt og så ned i papirene sine mens jeg snakket. Etter å ha vært folkevalgt selv, forstår jeg at de prøvde å finne budsjett-postene jeg snakket om for å ta notater til hva de selv skulle mene. Så ikke la tilsynelatende manglende kontakt med tilhørerne ta motet fra dere. De jobber bare med å ta innover seg det du snakker om, men de gjør det altså ofte med hodet nedi papirstabelen sin.

Kristin Halvorsen på vei ut døra etter besøk på årsmøte i Oslo SV.

ROLLER

HVEM DRIVER MED HVA?

Det er ofte vanskelig å vite hvem som egentlig har ansvar for hva i Norge. Det er ikke lurt å rette en harmdirrende pekefinger mot kommunen for en dårlig sikret vei når det egentlig er fylkeskommunen som har ansvaret for akkurat denne veien. Derfor bør du sjekke godt i forkant hvem som egentlig styrer hva. Ikke vær sjenert for å spørre folk om dette. Når det gjelder

saker på lokalt nivå er det lurt å begynne med en telefon til kommunen.

Om du har lyst til å holde styr på hvem som gjør hva i politikken, kan det også lønne seg å skille mellom tre ulike deltakere i den, nemlig: tillitsvalgte i partiet, folkevalgte, og ansatte i kommuneadministrasjonen eller departementene. Dette er folk du kan prøve å påvirke på forskjellig vis.

TILLITSVALGTE

Vi starter med å se på hvem som jobber innad i partiene, det som ofte blir kalt organisasjonen.

På lokalt nivå finner du **lokallagslederen**. Hun eller han leder den lokale avdelingen for våre partier. Disse lederne er bra å ha kontakt med for å høre om hva som rører seg i partiet. Vedkommende kan også være nyttig som den første allierte innad i et parti.

Lenger opp finner du **fylkeslederen**. Dette er en leder som har større ansvar for å samkjøre organisasjonen og styre politikutviklingen i partiet.

Øverst finnes **partilederen** med en eller flere nestledere. Hvis dere klarer å mobilisere en av dem, har dere klart å komme høyt opp på listen over hva partiet jobber med.

Partiene har avklarende møter gjennom hele arbeidsåret. Vær forberedt på å møte ord som: lokallagsmøte, fylkesstyremøte, årsmøte, landsmøte, landsstyremøte, sentralstyremøte og representantskapsmøte. Mitt råd er å late som dere

skjønner hva som menes med det, og google det i etterkant.

FOLKEVALGTE

Også våre folkevalgte arbeider på ulike nivåer, som denne boka tidligere har nevnt. For å komme noen vei med politikere, er det lurt å vite litt om hvem de er og hva de er opptatt av. Søk på hva slags saker de har markert seg på i media. Har de noen gang støttet noe som er i nærheten av deres sak? I så fall kan du vise til det som innledning til møtet. Det samme gjelder hvis du prøver å påvirke på nasjonalt nivå.

Lokalpolitikkerne (i Oslo: bydelspolitikere) er de folkevalgte som representerer partiene i kommunen, bystyret eller bydelen. Ta først kontakt med partiet det er naturlig å alliere seg med, men det kan også være en idé å kontakte de som ikke i utgangspunktet støtter dere. Ofte er de åpne for gode argumenter.

Komitelederne. Disse er viktige å påvirke fordi de som ledere i sine komiteer har autoritet til å vippe en sak i deres retning.

Fylkespolitikere (i Oslo bystyrepraesentanter) jobber ofte i ufortjent ro. De tar avgjørelser med stor betydning for folks hverdag, men fordi sakene ofte er formulert på en overordnet og strukturell måte, kan dette noen ganger være vanskelig å få øye på. Den beste måten å holde øye med hva som skjer, er å alliere dere med politikere som gir dere informasjon.

Stortingsrepresentantene. Jo mer

konsis henvendelsen til en Stortingsrepresentant er, desto større er sjansen for at den faktisk blir lest. Husk også at dersom dere får til et møte, vil det være kort. Vær så konkret som mulig, både i forhold til deres stæd i saken og til hva dere ønsker å oppnå med møtet. Dere bør også lytte til motargumenter.

Statsråden er den øverste ansvarlige for sitt departement. Dette er ekstremt travle personer som det er vanskelig å komme i direkte kontakt med. Snakker du med en statsråd, må du oftest si alt du har på hjertet i et 3 minutters innlegg.

Statssekretæren fungerer som en vise-statsråd og deler mange av oppgavene med denne. Denne personen er også i hovedsak fra det samme partiet som ministeren. Det er ofte lettere å få kontakt med statssekretæren enn statsråden.

Politisk rådgiver hjelper politikere med å utforme politikk i hverdagen. I departementene er rådgiverne en del av statsrådens politiske stab. Partienes stortingsgrupper har også egne politiske rådgivere som hjelper stortingspolitikkerne. Rådgiverne har ofte faglig tyngde i forhold til de feltene de jobber på, og vil ofte være interessert i kontakt med andre som jobber med det samme. Rådgiveren vil som oftest være den det er størst mulighet for å få kontakt med, og er et godt utgangspunkt når du ønsker å legge fram deres syn for statsråden eller stortingsrepresentanten.

ANSATTE

Blant de ansatte i administrasjonen er det i lokalpolitikken lurt å merke seg rådmannen. Hun eller han lager innstillinger til kommunestyret og er den som har ansvar for at vedtakene settes ut i livet. I byene Oslo, Bergen og Tromsø har vi ikke slikt. Her kan dere henvende dere til etaten som saken deres hører under.

Rikspolitisk er det departementene dere må kontakte. De baserer sine forslag på politikk som tidligere har blitt vedtatt i regjeringserklæringer, stortingsmeldinger og lignende. I tillegg kommer fagavdelingene med egne forslag.

TIL SLUTT ...

Hvem er du? Det er også lurt å tenke gjennom hvilken rolle du selv ønsker å fylle. Når dere tar kontakt med andre er dere ikke lenger bare privatpersoner, men deltagere i saken dere snakker om. Da kan det være lurt å tenke gjennom hva det er som gir dere troverdighet. Gjør rollen til din egen og bli trygg på den. Det vil merkes på alle du snakker med.

Denne og neste side: Oslo SVs nominasjonsmøte før Stortingsvalget 2013.

HEIA!

Fra Binnington, Rochfort, Butler & Walkers veggmaleri i Cable street.

INNFLYTELSE

Samhold mellom ulike mennesker kan forandre historiens løp. Dette har kommet til uttrykk i perioder og noen ganger i enkelte store øyeblikk. 4. oktober 1936 er et eksempel. Den britiske fascistene Mosley holdt i ukene før taler som beskrev landets jødiske befolkning som en fremmed trussel. For å ydmyke dem ytterligere, bestemte han seg for å marsjere gjennom East End i London, der størstedelen av landets jødiske befolkning holdt til. 2-3000 fascister i svarte uniformer marsjerte bak 6000 politifolk inn i East End, der de møtte 100 000 motdemonstranter. Det ble et gateslag. Unger kastet klinkekuler under politihestene så de ikke klarte å gå fremover. Folk som bodde i gatene tømte nattpottene på svartskjortene. Øyenvitner beskriver hvordan irske havnearbeidere, jødiske menn med skjegg, kvinner i lange skjørt, politiske aktivister på venstresida og andre av byens innbyggere, lagde en lang rekke av folk som det var umulig å passere. Etter halvannen times slåsskamp måtte fascistene gi opp og snu. Det ble feiret med dans i gatene som varte langt på natt. Noen mener det var andre grunner enn denne hendelsen til at fascismen ikke slo røtter i England, men jeg har lest flere som hevder at dette slaget gjorde antifascistene sikrere i sin sak, de kjente et samhold mellom ulike mennesker som styrket dem. For Øst-Londons jødiske befolkning var det en æressak at de klarte

å stoppe fascistene i sine egne gater. En mann forteller om sin jødiske far som bare 17 år gammel deltok i å lage en barrikade av en buss. Da han kom hjem, var familien hans så stolt av ham at han fikk sitt aller første glass med whisky. Det glasset lever videre i familiens historie som et heders-tegn.

Om du har sett TV-serien *Life On Mars*, har du fulgt fortellingen om en politimann som blir overkjørt av en bil, faller i koma og våkner opp i 1973. Han er politimann på samme politistasjon i Manchester, men i en tid så annerledes enn vår egen at det for ham oppleves som et helt annet sted. En av mange ting som er interessant med serien er hvor annerledes forholdet mellom menn og kvinner er blitt. For det er et hav av forskjell. I Manchesters politistyrke i 1973 er kvinnelige politibetjenter skilt ut som en egen del av politistyrken. De har andre oppgaver enn de mannlige, som for eksempel å vaske i arrestcellene når fanger har spydd. De blir snakket ned til og kvinnene er sosialt forpliktet til å ta det humoristisk.

Det jeg synes er utrolig med å se serien, er at dette er en tid som er så nær. Dette er samme året som Karin Andersen, SVs stortingsrepresentant fra Hedmark, søkte vaskejobb i en lampebutikk og der butikkeieren spurte henne om hun hadde fått lov til dette av sin mann. Dette er en

tid jeg selv har levd i! Jeg var fem år i 1973 og jeg husker hvilke kjønnsroller jeg møtte da jeg gikk fra å være liten jente til ung kvinne i tiårene etter. En ting jeg opplevde som merkelig var at når jeg møtte menn jeg ikke kjente fra før, ble det forventet at jeg ikke skulle være morsom, men selv være det som ble ledd av. Som jente var det humor som hadde holdt meg sosialt flytende, men som ung kvinne var det jeg som var selve vitsen. Jeg ble spaltet i hodet av å møte noen som likte å le akkurat som meg, men der humoren gikk utover meg.

Dette er forandret nå og denne forandringen kom fordi noen bestemte seg for å lage den. Dersom du tenker over hva norsk kvinnebevegelse har oppnådd, er det umulig å hevde at politikk og aktivisters mobilisering er uten betydning. Noen kamper kan riktignok ta 100 år, men den som holder ut, vinner.

Tvil aldri på at en liten gruppe bevisste mennesker kan forandre verden, de er de eneste som har gjort det, skrev Margaret Mead. Det kan være gode ord å ta med seg på veien. Jeg ønsker dere lykke til!

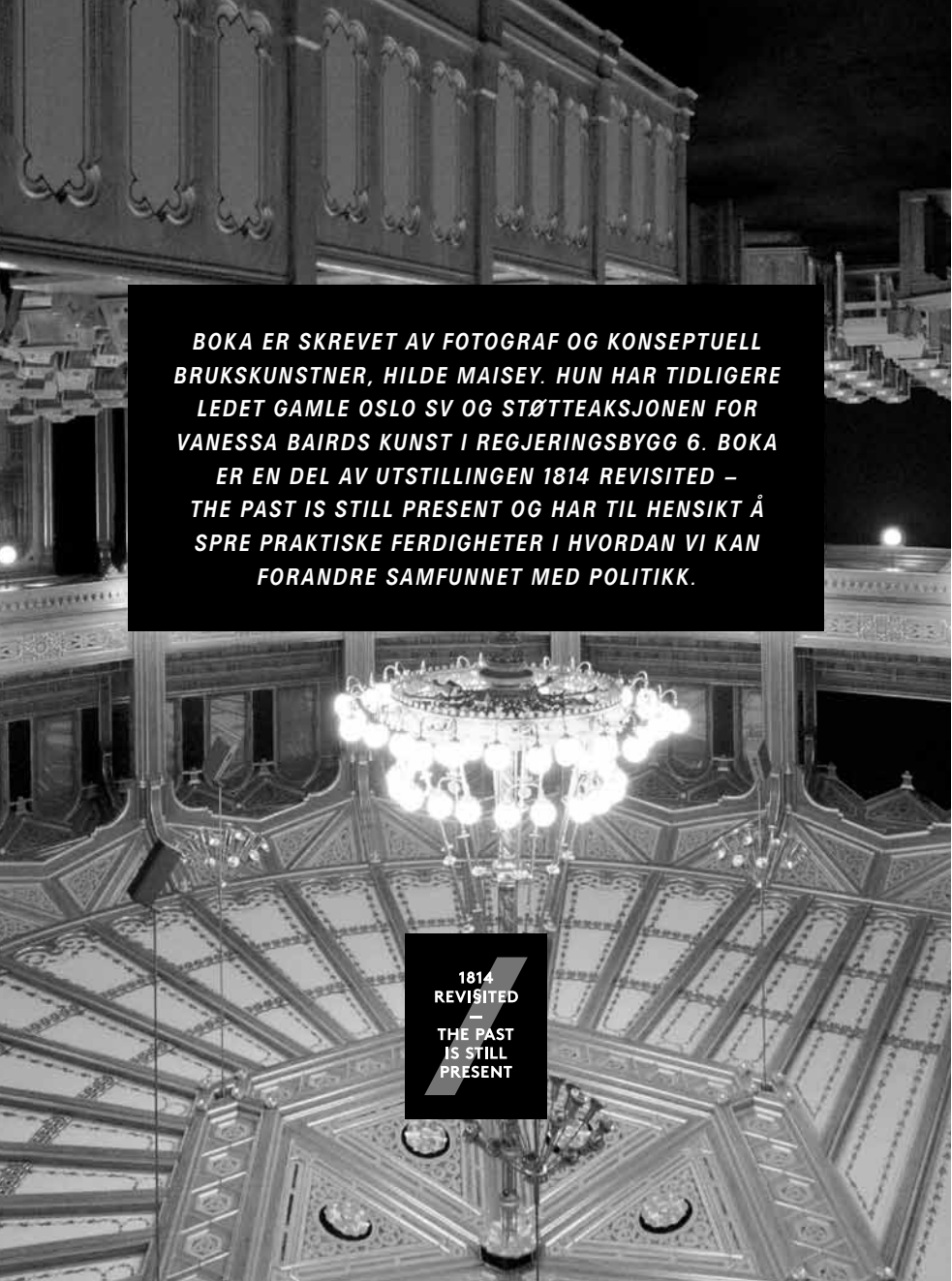
TAKKETALEN

En stor takk til alle partikamerater som gjennom årenes løp tålmodig har forklart meg politiske prosesser. Samholdet og humoren, spesielt den helt spesielle som oppstår i valgkampene, er en jeg gjerne deler med flere. Spesielt vil jeg takke Olav Magnus Linge og Roger Schjerva for intervjuene. Guri Varpe skal ha takk for at hun lot meg sitte i en krok og ta notater på et kurs hun ga stortingskandidater i debatt-teknikk. Audun Herning delte sitt notat om politisk påvirkning med meg som jeg har hentet gode forslag fra.

Fra utsiden av partiet har jeg hentet ideer om informasjonsarbeid fra et foredrag om brukervennlighet Ida Aalen ga på Elvebakken vgs. Flere bøker er nevnt i teksten. Jeg vil framheve Gene Sharp som har vært en viktig inspirasjonskilde. Akershus Kunstsenters Rikke Komissars entusiasme for prosjektet har vært en støtte jeg er grundig takknemlig for.

Kjæreste Arun Ghosh skal ha takk for viktige bidrag til teksten og for å være fantastisk.

The background of the entire page is a black and white photograph of an ornate interior space. The top half shows a wall with a series of decorative, arched panels. The bottom half shows a large, ornate chandelier hanging from a ceiling with a complex, geometric pattern of recessed panels. The lighting is dramatic, with the chandelier being a primary light source.

**BOKA ER SKREVET AV FOTOGRAF OG KONSEPTUELL
BRUKSKUNSTNER, HILDE MAISEY. HUN HAR TIDLIGERE
LEDET GAMLE OSLO SV OG STØTTEAKSJONEN FOR
VANESSA BAIRDS KUNST I REGJERINGSBYGG 6. BOKA
ER EN DEL AV UTSTILLINGEN 1814 REVISITED –
THE PAST IS STILL PRESENT OG HAR TIL HENSİKT Å
SPRE PRAKTISKE FERDİGHETER I HVORDAN VI KAN
FORANDRE SAMFUNNET MED POLITİKK.**

**1814
REVISITED
—
THE PAST
IS STILL
PRESENT**